

G y ö n g y m o n d a t o k.

(Ujkori íróktól)

I m a.

Az ember tehetetlenségében találta fel az imádságot. Megrettenésében folyamodik segélyért, félelmében keres oltalmat. A szorongattatás annyi, mint tanács a könyörgésre. Az imádság roppant lélekerő, mely magát az Ismeretlent is lefegyverzi. E lefegyverzés lehetősége maga egy vigasz.

Hugo Victor.

Balga szívűek vagyunk: gyakran kárunkat kérjük, mit Isten javunkra tagad meg; s kárba ment imánk hasznunkra válik.

Shakespere.

Van, a ki az imákat meghallgatja az égben, melyek nem tetszenek a földi isteneknek ide alant.

Jókai.

Az ima nem találmány, az az első sóhajtással született, a szív első örömeivel vagy bánatával.

Lamartine.

Az imának az a sajátága van, hogy a lélek legfelségesebb tehetéseit működésbe hozza. A keresztény imája — minden mások imája között — megrezgeti az értelem és erkölcsiség húrjait.

Sand György.

Az ima segít, de nem egyedül; hozzá kell járulni a szorgalomnak is.

Zachariü.

Ki teremti az Istent? nem az, a ki aranyból, vagy márványból Istent alakít, hanem a ki őt imádja.

Hobbez.

I n d u l a t.

Az emberek legbiztosabban kormányozhatók hajlamaiknál fogva. Több legyet foghatunk csukros vízzel, mint eezettel.

Smiles.

Tíz közt kilencz indulatnak
S lánggra lobbant kívánatnak
Nem szívonzás szülője, —
Alkalom a szerzője.

Kisfaludi Sándor.

Soká dörzsölve asszufa is gyúlad;

Hamarább emél az emberi indulat.

Arany János.

I n g a d o z á s.

Az ember érzései ingadozóbbak a fellegeknél: ő akar is, nem is, reá un az örömökre is, mint a gyermek a maga játékszereire.

Chateaubriand.

Rosz alap, a mely maga is mozog. *P. Szathmári Károly.*

I p a r.

Engedjük a munkásokat olvasni, tanulni, vitatkozni, — emeljük hozzáuk; s nem kell félni sem összeesküvéstől, sem communismustól. E betegségeket a tudatlanság szüli, rajtunk áll orvosolni.

Labouleye Eduard.

A szépen egyesített iparágak erőiből emelkedik ki tevékenyül a valódi élet.

Schiller.

Az, a mi csak pompa és nagyszerűség, egy nap alatt lejár; de mikor az ipar kiállított remek művei teszik az ünnepélyt, maguk után emlékek halhatatlan.

Voltaire.

I r g a l o m.

Törvény erénye irgalom s csak zsarnok él vele kegyetlenül.

Shakespere.

I r i g y s é g.

Az irigység kegyetlen önzés. Az udvaroknál mindig talál alkalmazást. Alkalmas arra, hogy kémekeket lehessen belőle faragni.

Hugo Victor.

Az emberek újdun előnyeiket inkább szokták irigyelni, mint régi birtoklását. A jövevény nevezetet is boszusan fogadják. Ha valakinek egygyel több gyönyörszerve volna, mint másoknak, azt irigyelnék.

Bentham.

A mire az ember magában erőt, akaratot nem érez, azt más által tétetni nem örömet látja.

Kotzebue.

Nagy lélekre szokás alacson léleknek ugatni; mert ki mivel nem bír, beesteleníti kívül, — benn maga mérgetől rongáltatik.

Csokonai.

Az irigyek meghalnak, de az irigység sohasem. *Molière.*

A temérdek átkok közül,

Melyeket a boszus ég

Ránk monda, legtöbb rosszat szül,

Legfenébb az irigység. *Kisfaludi Sándor.*

Gyűjtötte: KISS MIHÁLY.

IRODALMI ÉRTESÍTŐ.

Báthory András püspök könyvtára. Irta: *Veress Endre.* Budapest, 1905. 28 l. (5 hasonmással.) Mint különnyomat jelent meg e becses értekezés a M. Könyvszemle 1905. évfolyamából. Báthory Andrásnak, István lengyel király bátyjának négy fiából Gábor és Boldizsár már fiatalon eretnekek lettek, csak a legidősb és legifjabb öcs, István és Endre maradt katolikusnak. Ezt a lengyel király 1578-ban a pultuski jezsuita-kollegiumba vitette, hol 32 jezsuita tanított, éppen mint az egykoru kolozsvári akademián. Hat év múlva András Rómába utazott; itt kezdte vásárolni ládákkal könyveit. 1599-ben bevégezván életpályáját, addig gyűlt könyvtárát a gondosan utána járt magyar tudós a XVI. sz. összes magyar könyvtárai közt a legnagyobbra becsüli. Ismerteti az 1902-ben megtalált árverés jegyzékét is, melynek felsorolt könyveiből minket leginkább ez az egy érdekel:

Possevini Atheismi Lutheri. Melancthonis, Calvini, Bezae, Ubiquitiorum, Anabaptistarum, Picardorum, Puritanorum, *Arianorum* et aliorum nostri temporis haereticorum.

Duo item libri pestilentissimi Ministrorum Transsylvanicorum, cum thesibus *Francisci Davidis,* adversus sanctissimam Trinitatem.

Refutati ab *Antonio Possevino* Societatis Jesu. Denique Antithesis haereticæ perfidiæ, contra singulos articulos orthodoxiæ fidei.

A hazánkban, sőt Kolozsvárt is járt (hol Dávid F. elvált nejét is megmutatták neki) híres jezsuita, a lengyel és magyar eretneküldözés pápától és császártól megbizott szervezője, e nálunk mindedig ismeretlen művét Vilnában 1586-ban adta ki. (S r. 109 l.) Érdekes, hogy 3. lapján egy erdélyi nemes, Bodonyi István ajánló levele is olvasható, Báthory István lengyel királyhoz intézve, ily kelettel: Vilnae, Metropoli Litvaniae Mense Martio M. D. LXXXVI.

A munka legkönnyebben hozzáférhető példánya, jegyzi meg az ifju magyar tudós, a krakkói hg. Czartoryski-könyvtárban 4597/5. sz. a. található.

A fennebbiek után elmondhatjuk, hogy Veress Endre gondos figyelmé minden dicséreten felül áll.

K—ó.

KÜLÖNFÉLÉK.

Mozoomdar. India újkori vallási mozgalmaiból két név lett Európában különösen ismertté, a Keshub Chunder Sené és a Mozoomdaré. A Brahmo-Somajt ők emelték Indiában hatalommá. Keshub Chunder Sen már ezelőtt mintegy húsz évvel elköltözött. Most követte Mozoomdar is. Május 27-én bevégezte prófétai pályáját. 1840-ben született s 1859-ben csatlakozott a Brahmo-Somajhoz. Pályáját az élőszó hatalma és kiváló irodalmi művei jelzik. „The Oriental Christ“, „The Spirit of God“, „The Life and Teachings of Keshub Chunder Sen“, „Heart-Beats“ munkái halhatatlan művek, s a Mozoomdar név fényesége ragyog bennük örökre.

A székelyudvarhelyi unitárius egyházközség. Eddig is meg volt, de csak mint filia ecclesiae. Önálló egyházközség most lett belőle. Esemény számba megy. A múlt száz hetvenes éveire nyúlik vissza kezdete. A köröskörül nagyszámu unitarius községekből többen települtek be a megye székvárosába s Daniel Gábor kezdeményezésére a mikor Kisgyörgy Sándor, most vargyasi pap és esperes, kénosi lelkész lett, megkezdődtek Udvarhelyt az istentisztelettartások és a gyűjtés templomépítésre, megalakult Kénoshoz csatolva az unitárius ecclesia s fejlődött; a híveknek Daniel Gábor főispán adta a példát a vallásos buzgóságban. A Kisgyörgy által kezdett munkát utóda, Váry Albert folytatta. És most jul. 2-án meglelt a székelyudvarhelyi önálló unitárius egyházközség. Vári Albertet, folyóiratunk ismert dolgozótársát, beiktatták mint udvarhelyi papot. Az ünnepélyre elment Ferenc József püspök, Végh Mihály püspöki és egyházi titkár, coll. igazgató dr. Gál Kelemen és dr. Nyiredy Géza tanárok kíséretében. Az ünnepély a reformátusoknak ez alkalommal testvéries indulattal átengedett templomában folyt le, a megyei előkelőségek, a ref. intézetek s más hatóságok s a székelykereszturi unitárius küldöttek részvétele mellett. A